

კომპასის შესწორების განსაზღვრა სფერული ტრიგონომეტრიის გამოყენებით

კომპასის შესწორების განსაზღვრა კალკულატორით სფერული
ტრიგონომეტრიის ფორმულების გამოყენებით

ფორმულები მიღებულია პარალაქსური (პოლარული) სამკუდხედის ამოხსნის
შედეგად.

✓ მაგალითი 6:

მოცემულია:

18 ოქტომბერი 2009 წელი

$T_{ship}=17^h55^m$ ($N^{\circ}Z=10W$); $LAT_c = 38^{\circ}17',0N$; $Long_c = 165^{\circ}13',0W$; გავზომეთ მზის
გიროკომპასური პელენგი $GCB_{\odot} = 252^{\circ},6$.

განვსაზღვროთ : გიროკომპასის შესწორება (ΔGC) პელენგის გაზომვის
მომენტზე.

1. მნათობის (მზის) ციური კოორდინატების გამოთვლა “The Nautical Almanac”– ის
ყოველდღიური ცხრილების მეშვეობით; პელენგის გაზომვის გემის დრო წინასწარ
უნდა გადავიყვანოთ გრინვიჩის დროზე.

T_{ship}	17^h55^m	18.10.09	$GHA_{\odot}$	$228^{\circ}44',8$
$N^{\circ}Z$	$10W$		$GHA_{\odot}$	$13^{\circ}45',0$
T_{GR}	03^h55^m	19.10.09	$GHA_{\odot}$	$242^{\circ}39',8$
			$Long_w$	$165^{\circ}13',0W$
		19.10.09	$LHA_{\odot}$	$77^{\circ}26',8W$
		19.10.09	$Dec_{\odot T}$	$09^{\circ}59',6S$
			ΔD	$+0,8$
		19.10.09	$Dec_{\odot}$	$10^{\circ}00',4S$

2. კალკულატორით ტრიგონომეტრიული ფუნქციების მნიშვნელობების გამოთვლა და აზიმუტის განსაზღვრა. მხოლოდ აზიმუტის გამოსათვლელად ვიყენებთ $ctgA$ - ფორმულას და ვიკლევთ მას ნიშნებით:

$$ctgA = \cos LAT \cdot tgDec - cosec LHA \cdot \sin LAT \cdot ctg LHA$$

მოცემულ ფორმულაში: LAT

– მისი ნებისმიერი ფუნქცია იქნება „+“ ნიშნით, ვინაიდან არ შეიძლება იყოს 90° მეტი (პირველი მეოთხედი);

Dec - ვინაიდან LAT და Dec სხვადასხვა სახელწოდებისაა, Dec იქნება „-“ ნიშნით;

LHA – ვინაიდან ნაკლებია 90° -ზე, მისი ყველა ფუნქცია იქნება „+“ ნიშნით.

შედეგად მივიღეთ ფორმულის მარჯვენა მხარის ორივე წევრი იქნება „-“ ნიშნით,

რაც ნიშნავს, რომ $ctgA$ ასევე იქნება „-“ ნიშნით.

$$\text{ლოგორითმირების შედეგად } ctgA = (+0,22267) = -0,28220 \quad tgA = \frac{1}{ctgA} = \frac{1}{-0,28220} = -3,54359 =$$

შენიშვნა: ვინაიდან კალკულატორის A' ან A'' ფუნქციები, მათ ნაცვლად გამოვიყენეთ: $A' = 180^\circ - 74^\circ, 2 = 105^\circ, 8$

ფორმულის მარჯვენა მხარის წევრთა ალგებრული ჯამი იქნება „-“ ნიშნით, მაშინ $ctgA$ ფორმულით მიღებული კუთხე არ იქნება აზიმუტი, არამედ აზიმუტის დამატება 180° -მდე: $= 180^\circ - LAT$

გამოთვლილი აზიმუტი ყოველთვის იქნება ნახევარწრიულ ათვლაში. მისი სახელწოდების პირველი ასო ყოველთვის სახელწოდების შესაბამისია (N ან S), ხოლო მეორე ასო – საათობრივი კუთხის სახელწოდების შესაბამისი (E ან W) იმ პირობით, რომ პარალაქტიკურ სამკუთხედში შედის ეგრეთწოდებული პრაქტიკული ანუ ასტრონომიული საათობრივი კუთხე – ნაკლები 180° -ზე. თუ საათობრივი კუთხე 180° -ზე მეტია, იგი ჯერ უნდა გადავიყვანოთ პრაქტიკულში, ანუ უნდა მივიღოთ 180° -ზე ნაკლები საათობრივი კუთხე და შემდეგ ჩავსვათ ფორმულაში შესაბამისი (შეცვლილი) სახელწოდებით. ლოგორითმირებისთვის ფუნქციის მნიშვნელობის წუთები და წუთის მეათედები უნდა გადავიყვანოთ გრადუსის მეათედ ნაწილებში, რისთვისაც ის უნდა გაიყოს 60-ზე.

$$GC \quad A \quad GCB$$

გადაგვყავს ნახევარწრიული აზიმუტი წრიულ ათვლაში: = $360^\circ - 105^\circ, 8 = 254^\circ, 2$

A	254°,2
-	252°,6
-----	-----
GC	+1°,6
Δ	GC = +1°,6.

პასუხი: გიროკომპასის შესწორება Δ

